

ארגון יוצאי קובל בישראל

דפי מידע

מס' 8

קובל, בית ספר היסודי- עברי "הרצליה" 1924

מאלבומה של שולמית גיסיס ז"ל

הוצאת ארגון יוצאי קובל בישראל

פסח תשס"ג- אפריל 2003

- ברכות לחג הפסח תשס"ג 3
- סיכום ישיבת וועד מיום 5.2.03 4
- איגרת לחברנו אהרון שטיין..... 6
- ריכוז מפעלים ופעילויות שבאחריות הוועד 7
- שלומית גייסיס: מתוך יומנה- ביקור בבכובה (1990)..... 11
- פיניה זפרן (ניו-יורק): זכרונות בקובל (1990)..... 13
- דו"ח ממסע בקובל (2002) 15
- ראיונות עם אנשי קובל 21
- קובל: אתרי אינטרנט 27
- היקירים שהלכו לאחרונה לעולמם..... 28
- דפי הנצחה..... 29
- מכתבים..... 35
- אלי מגדל: זכרונות 37
- ברוניה וסרמן אקהאוס: עדות..... 39

בפרוסת חג החירות,

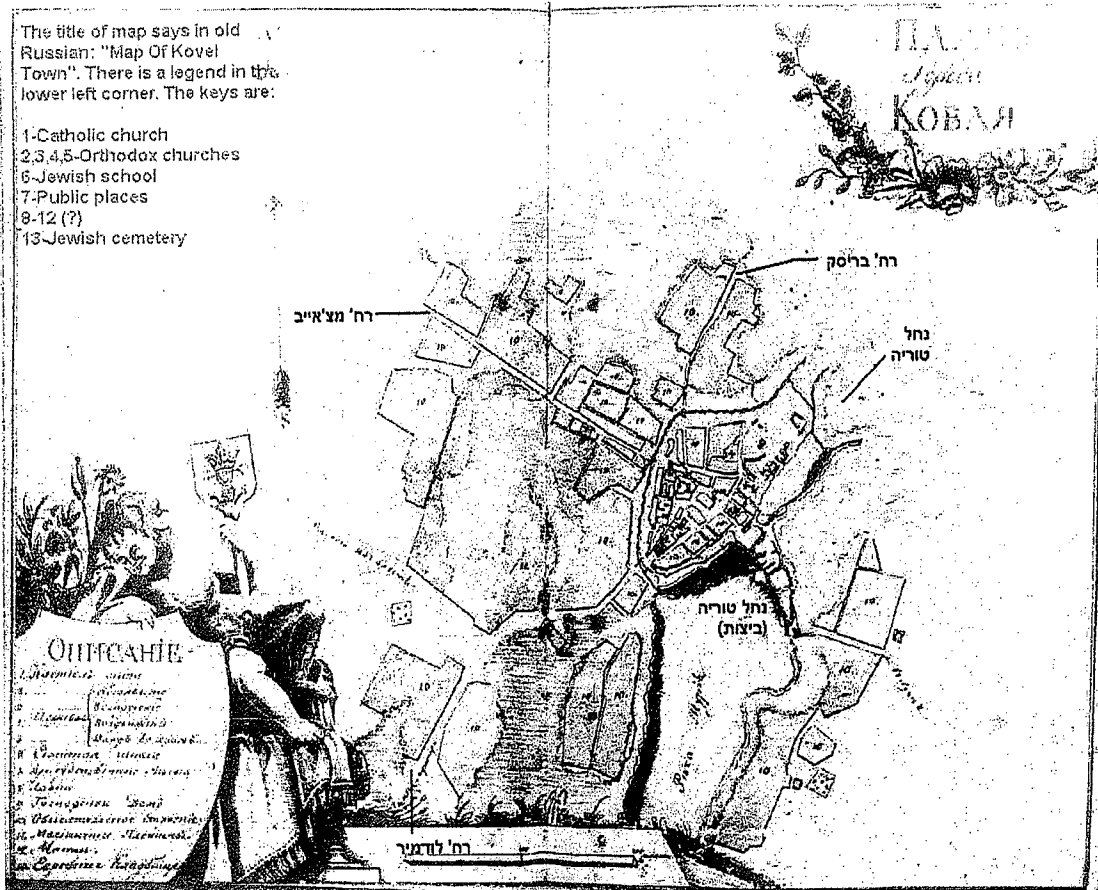
ועד יצאי קובל מברך

את כל חברי הקהילה בחג פסח כשר ושמח

ומאחלים לכם ולכל בני ביתכם

בריאות טובה ואריכות ימים.

מפת קובל מלפני מלחמת העולם הראשונה

היכל ווהלין, דורך התנצחה של יהודי קובל

סיכום ישיבת וועד מיום 5.2.03

נושאים שהועלו והחלטות שהתקבלו:

1. ברכות ואיחולים לאהרון שטיין שהתמנה ליו"ר האגוד העולמי של יוצאי ווהלין בישראל. אלי מנדל ממשיך בתפקידו כיו"ר ארגון יוצאי קובל בישראל.
2. המזכירות החדשה שנבחרה (בני דור ההמשך):
ציפי בלומברג (בת שרה מזרחי- משפ' גוטמן מקובל),
מלי וורוצלבסקי (בת יהודה- משפ' ברזניאק מקובל),
צבי רז (בן לאה ז'רנינסקי- משפ' צוריף מקובל).
3. החלטות המזכירות לעניינים שוטפים ינתנו ברוב של שניים לפחות. וועד דור ההמשך מתאחד בזה עם וועד המיסדים תוך שיתוף פעולה מלא. דור המייסדים נקרא להמשיך, להטות שכם ולעזור כפי יכולתם למזכירות החדשה.
4. מנדל טורצ'ין הודיע שהוא מבקש לסיים תפקידו כגזבר הארגון מסיבות שהזמן גרמן. מנדל ממשיך פעילותו כחבר וועד. הובעה תודה על פועלו ושקידתו של מנדל לאורך השנים.
5. ציפי בלומברג התמנתה כגזברית הארגון. הכספים יועברו לחשבון חדש. זכויות חתימה לכל אחד מחברי המזכירות- בלומברג, ורצלבסקי, רז, כאשר חתימת שניים מהשלושה בצרוף חותמת הארגון- מחייבת. הוכן אישור פרוטוקולי על כך החתום ע"י כל משתתפי הישיבה.
6. המזכירות החדשה הדגישה את הצורך בביקורת ופיקוח מתמיד (כספי וניהולי) על פעילות הוועד והמזכירות. בישיבה הבאה תקבע המסגרת וחלוקת הסמכויות.
7. מערכת "דפי מידע": אלי מנדל, אהרון שטיין ולפחות אחד מהמזכירות החדשה.
8. ראיונות של בני הדור הראשון: הוסברה החשיבות והדחיפות של הפעילות הזו. הראיונות מתבצעים בבית המרואיינים. על פי הניסיון נדרשות לפחות שתי פגישות

להשלמת הראיון. המזכירות תחליט מי ירואיין (רשימה למרואיינים פוטנציאליים
ניתנה ע"י חברי הוועד).

9. בידי בני הדור הראשון, או בקרב ארגונים חיצוניים, מצוי לעיתים חומר ראוי
לתיעוד ושימור בארכיון קובל (לעריכת תערוכות, לפרסום בדפי מידע, לעבודות
מחקר וכדומה). הובא לידיעת הוועד החומר הנמצא בארכיון הלאומי שבירושלים
("קובלער שטימע", 1929-39). המזכירות תחליט על סדר העדיפויות.

10. ד"ר מרדכי זיו ויוסף גולדמן התנדבו להירתם למפעל תרגום מאידיש של החומר
החיוני הנדרש לתעוד ולשימור.

11. המשך טיפול באפשרויות מימוש צוואת תמר קרביץ חברת הוועד המנוחה (הקמת
אגף קובל בספריית ווהלין). מגעים בנושא עם "יד ושם" והעו"ד הממונה על
העיזבון (אהרון שטיין ונציג אחד מהמזכירות).

רחוב לוצק (ורשבסקה), בסביבות מלחמת העולם הראשונה

איגרת לחברנו היקר אהרון שטיין:

חברנו היקר לקהילה, אהרון שטיין, מי ששימש בשש השנים האחרונות כמזכיר ארגון יוצאי קובל בישראל, הודיע לאחרונה על פרישתו מתפקיד זה היות ונבחר לתפקיד יו"ר באיגוד העולמי של יוצאי ווהלין בישראל. אהרון הסביר שבתפקידו החדש לא יותר לו זמן לפעילות נוספת, ואף על פי כן אהרון התחייב להמשיך להיות חבר פעיל בוועד קובל ולעזור ככל שיתבקש.

בהמשך להודעה זו של אהרון, ניסינו שוב ושוב לדבר על ליבו של אהרון, שימשיך בתפקידו גם כמזכיר איגוד קובל שבו הוא חולל פלאים של ממש. אמנם ידוע שאין בעולם אנשים שאין להם תחליף, אולם כאן- בקהילת קובל, שבשנים האחרונות נשענה ונסמכה והונהגה כמעט באופן בלעדי אך ורק ע"י אהרון, נפער עם פרישתו חלל גדול וריק. אהרון כבעל ניסיון, שהתמחה בניהול ציבור אנשים גדול לעין שיעור מחברי קהילת קובל, הנהיג את הוועד ואת הקהילה ביד בוטחת, הרחיב את תחומי פעילות הקהילה וידו הייתה בכל. הוא שימש לנו כמנצח, כנגן, וכזמר. בארועים השונים אהרון נשא נאומים נלהבים וחוצבים, הביא ופירש דברים מהמקורות. ידע לרדת לעומק הטרגדיה שירדה על יהודי קובל וגם לעלות לגבהים של חזון ותקווה להמשך. אהרון שילב בדבריו חוש הומור מטובל באידיש ועורר את ציבור המייסדים ובני דור ההמשך להשתתף ולקחת חלק באירועים. פעילותו הייתה מאוד תכליתית וכל פעולותיו בוצעו בצורה מקצועית.

אהרון התגלה כאופטימסט וכאיש חזון המאמין בכוחו. הוא הרחיב את הקהילה ומיסד אותה, הקים את מפעל המלגות, העמיד דור המשך של פעילים, לקח על עצמו הוצאת דפי מידע וע"י כך שמר על קשר קבוע עם הציבור שקשה לו להופיע באזכרות ובארועים. למרות קשיים בריאותיים ואסונות שפקדו את ביתו בשנים אלו, אהרון ראה תמיד את טובת הקהילה ולא זנח אותה.

עם כל הצער שבפרישת אהרון, אנו מאחלים לאהרון שימשיך לשעוט קדימה ולתרום מיכולתו הנפלאה לקידום איגוד חבל ווהלין, שאיגוד קובל משתייך אליו. וכמובן שבכל רגע שירצה נחזיר את ההגה לידי האמונות.

מפעלים ופעילויות שוטפות שבאחריות

וועד יוצאי קובל:

1. האזכרה הכלליית ליהודי קובל:

יום הקדיש הכללי ליקירנו שניספו בשואה נערך בכל שנה ונקבע על פי התאריך העברי ב- ו' באלול. השנה תאריך זה נופל ביום רביעי, 3/9/2003. האזכרה נערכת באולם הקטן שבהיכל ווהלין. מספר המשתתפים (לצערנו) הוא בסביבות 40 איש בלבד. מפגש זה הוא המפגש המרכזי השנתי לציבור יוצאי קובל שמטרתו לשמר את הזיכרון של בני קובל שנרצחו בשואה ולקרב את דורות ההמשך למורשת העיר והנצחתה. במסגרת אזכרה מופץ הביטאון השנתי (דפי מידע), מוצגת בדרך כלל תערוכה קטנה, מחלקים מלגות על פעילויות ראויות למען הקהילה ונאספים דמי החבר לאירגון.

2. טכס ההתיחדות ליד מצבת קובל:

הטכס נערך בכל שנה בבית העלמין שבחולון, ליד מצבת העיר קובל. האזכרה נערכת כל שנה ביום הזיכרון לשואה ולגבורה בתאריך כ"ז בניסן. השנה ביום שלישי, 29.4.2003. מספר המשתתפים מועט ביותר - פחות מעשרים. לדאבונו כמעט לא מגיעים לטכס בני דור ההמשך.

3. עצרת זיכרון לשואה ולגבורה:

הטכס נערך כל שנה בהיכל ווהלין בערב יום הזיכרון, כ"ו בניסן (השנה ב- 28.4.2003). הטכס ליד אנדרטת הפרטיזנים והלוחמים היהודים מוהלין ומשותף ליוצאי ווהלין ולבני העיר גבעתיים. בהמשך נערכת עצרת זיכרון באולם הגדול המלא מפה לפה.

4. מסיבת חנוכה:

ארוע שנחוג מחדש בשנים האחרונות. מסיבת חנוכה שמתקיימת (אם מתאפשר) בערב הדלקת נר אחרון של חנוכה. המסיבה סביב שולחנות ערוכים וכוללת ברכות, שירה בציבור והופעות אורחים. מספר המשתתפים בסביבות 80 איש, כולל דורות ההמשך.

5. תרומות לנוקקים:

עזרה כספית (סימלית) לנוקקים יוצאי קובל. בעבר נשלחו המחאות פעמיים בשנה (בראש השנה ובפסח). לאחרונה הוחלט לחלק תרומות רק פעם בשנה.

6. דפי מידע:

המשך הוצאת הבטאון שהחל בפרסומו לפני כשש שנים. ממכתבים לוועד מסתבר שישנה דרישה ערה של הציבור לבטאון. הפצת הבטאון תהיה כנהוג באזכרה השנתית של יהדות קובל. לאלו שנבצר מהם להגיע לאזכרה והם פעילים באיגוד נשלחת החוברת בדואר (בסך הכל מופצות כ- 150 חוברות). במידה ויצטבר חומר מתאים תיבחן אפשרות להוצאת הבטאון פעמיים בשנה.

7. הנצחת הנפטרים:

ימשך הנוהג של נטיעת עץ ע"י קרן קיימת ביער ווהלין, לזכר הנפטרים יוצאי קובל ובני-משפחתם. המשפחות, שיקירן נפטר, יקבלו מהוועד תעודה על הנטיעה ומכתב השתתפות באבלן.

8. תעוד זכרונותיהם של אנשי קובל:

המפעל החל בחודשים האחרונים ונעשה ע"י אנשי הוועד עצמם (דור ההמשך) היות ולא היתה הענות מספקת מהציבור שהתבקש לתעד זכרונות ההורים ולהעביר החומר לאיגוד. הוועד רואה בתעוד זכרונות האנשים שחיו בקובל חשיבות עליונה. נדרשת פעילות אינטנסיבית ודחופה בנושא. הוועד יפעל לשכנע את אנשי קובל מהדור הראשון להיות מוכנים להקדיש מזמנם ולספר זיכרונות מהחיים בקובל.

9. איסוף ותעוד חומר קיים הקשור בעיר קובל:

גם מטרה זו היא בעדיפות ראשונה וקשורה למפעל תעוד הזכרונות הנ"ל. הרבה מהחומר הקשור לעיר קובל וליהודיה נמצא מפוזר בעיקר בבתי הדור הראשון של אנשי האיגוד. היות וקיים חשש שדורות ההמשך לא ישמרו תמיד את המסמכים, חיוני לשכפל ולצלם את

החומר הרלוונטי. בעדיפות שנייה יוחלט היכן ירוכז החומר שיאסף (תצוגת קבע, ארכיון קובל, חלק מספריית היכל ווהלין וכו').

10. מפעל המלגות:

הוועד ימשיך לתמוך במפעל המלגות על פי העניין. האיגוד תומך בכתיבת מאמרים בנושאים הקשורים בעיר או באנשי קובל. הנהנים העיקריים מהמפעל היו הצעירים שכתבו בעיקר על בית סבא. בשנים האחרונות מתקבל הרושם שכתיבה זו מיצתה את עצמה ואין בה עוד מן החידוש, או תרומה סגולית לקהילה. הוועד ינסה לעניין את הצעירים בנושאים חדשים. לדוגמא: עבודות מחקר העולות מהחומר תעודי קיים וכזה שיצטבר מהפעילויות הנ"ל. מאמרים על החיים בקובל והעשייה בתחומים השונים, כפי שעולה מהספרות, מהשבועון "קאוולער שטימע" וכו' (לשם כך ידרש ידע באידיש/רוסית/פולנית).

11. פעילות שימור זכר הנרצחים בעיר קובל עצמה:

המצבה הקיימת בבכובה והמשך שימורה לטווח ארוך (הנושא לא סגור). גידור אזור הבורות בגיא ההרבה בבכובה (מניעת השלכת פסולת, מקום מרעה לבקר, שביל נסיעה לרכב העובר על הבורות). בדיקת אפשרות הקמת מצבה בבית הקברות החדש שנהרס (על הריסותיו נבנה בית תרבות ובית ספר. באתר זה נרצחו אלפי יהודים).

12. אתר באינטרנט:

תערך בדיקה נוספת על אפשרות הקמת אתר אינטרנט של הקהילה. נושא זה לא בעדיפות ראשונה עקב מצוקת כח-אדם של מתנדבי הקהילה המועטים.

13. הוצאת כרך ב' לספר קובל:

תוכנית לטווח ארוך: ספר קובל המקורי יצא לאור בשנת 1957 ונוסף לו נספח בשנת 1994. במשך השנים האחרונות נאסף חומר נוסף הקשור לקובל וליהודיה, השתכללו אמצעי הצילום והעתקת המסמכים ונפתחו שערי אוקראינה לתעוד העבר המפואר של היהודים. תיבדק האפשרות המעשית להוצאת כרך שני לספר הקיים. מומלץ שהספר יודפס על גבי נייר כרומו משובח, ברוח אלבומי הזיכרון המודרניים ויכיל הרבה צילומים, סיפורי

